

Tantárgy megnevezése/Neptun kódja: A körforgásos átmenet területi és társadalmi kutatása	Kreditértéke: 6
Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Varjú Viktor (PhD), egyetemi docens	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): -	
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tanóra típusa: ea./szem./gyak./konz. és összórászáma az adott félévben: 0/0/0/0 összórászáma az adott félévben: 21	
Az adott ismeret átadása milyen módszerek, (<i>sajátos</i>) eszközök, jellemzők alkalmazásával történik pl. esetismertetések, esettanulmány-feldolgozások, projektmunka, egyéb.... A klasszikus előadásokon túl csoportfeladatok, projektmunka	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyakorlati jegy	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazott értékelési mód(ok): önállóan feldolgozott kutatási téma szóbeli prezentációja	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): őszi, tavaszi félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>nincs</i>	
Tantárgy-leírás: a tantárgy célja, az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A fenntarthatósági átmenet (Geels, 2011) szélesebb körű bevonást, felhatalmazást és áttörést hozó stratégiákat igényel. Az átmenet optimalizált irányítása (amelyet a szakirodalomban gyakran „átmeneti menedzsmentnek” neveznek) összehozza a politika, a tudomány, az üzleti élet és a társadalom úttörőit (Wittmayer és Loorbach, 2016). Ahogyan Ghisellini és társai (2016) rámutattak, a körforgásos gazdaság felé történő átállás egyik kulcsfontosságú aspektusa a társadalom valamennyi szereplőjének bevonása, valamint az együttműködés és a tudáscsere kialakítására irányuló képességük, amit Dąbrowski, Varjú és Amenta (2019) is megerősített. A körforgásos gazdaságra (CE) való átállás egy sokrétű folyamat, amely jelentős változásokat jelent az erőforrások kezelésében, a termékek tervezésében és a hulladékkezelésben (Lehtimäki et al., 2023). A koncepciót gyakran úgy értelmezik, mint az újrahasznosítás, az újrafelhasználás és a javítás arányának növelésére irányuló erőfeszítést. Bizonyos regionális és helyi kontextusokban az is cél, hogy bezárják az anyagáramokat, a „nulla hulladék” elérésére törekedjenek, új üzleti modelleket mozdítsanak elő (vö. Fogarassy és Finger, 2020), és alapvetően átalakítsák a társadalom fogyasztáshoz és hulladékgazdálkodáshoz való hozzáállását. Ezeket a törekvéseket azonban általában mérséklék a kormányzási, jogi, társadalmi-térbeli, társadalmi-kulturális, szociológiai és viselkedési akadályok (Dąbrowski et al., 2019). Míg tehát a körforgásos gazdasággal (KG) kapcsolatos vizsgálatok elsősorban az anyagáramlásra összpontosítanak, a „erőforrásérzékeny” magatartás mögött meghúzódó egyéni mozgatórugók lényegesen kevesebb tudományos figyelmet kapnak. A kurzus elsősorban ezekre a társadalmi akadályozó, vagy éppen elősegítő tényezőkre és azok mérési, kutatási lehetőségeire koncentrál, különös tekintettel a bizalom, a NIMBY jelenségre, vagy éppen az innovációk társadalmi elfogadottságára. A kurzus korábbi kutatások bemutatása mellett új kutatási ötleteket is generálni kíván.	

A társadalmi tényezők vizsgálata mellett a kurzus a területiség kérdését is körbejárja. A város-vidék, az urbanizmus kérdései mellett a regionális-kulturális különbségekből adódó átállási nehézségeket is vizsgálja.

A kurzus témakörei/félévi tematikája:

1. A fenntarthatósági átmenet társadalmi kérdései
2. A körforgásos átmenet társadalmi és szociális különbségei
3. A társadalmi elfogadás
4. A körforgásos átmenet a térben – vidék-város
5. A körforgás dimenziói városi terekben
6. Körforgásos tudástranszfer regionális-kulturális akadályai
7. A kormányzás szerepe a körforgásos átmenetben
8. A környezetszociológia szerepe a körforgásos átmenet értelmezésében
9. Elvárás és tapasztalat – körforgásos gap elemzés
10. Az attitűd-magatartás gap

A 2-5 legfontosabb kötelező irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN):

Ghisellini, P., Cialani, C., & Ulgiati, S. (2016). A review on circular economy: The expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems. *Journal of Cleaner Production*, 114, 11–32. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.09.007>

Wittmayer, J. M., & Loorbach, D. (2016). Governing Transitions in Cities: Fostering Alternative Ideas, Practices, and Social Relations Through Transition Management. In D. Loorbach, J. M. Wittmayer, H. Shiroyama, J. Fujino, & S. Mizuguchi (Eds.), *Governance of Urban Sustainability Transitions: European and Asian Experiences* (pp. 13–32). Springer Japan. https://doi.org/10.1007/978-4-431-55426-4_2

Gatersleben, B., Murtagh, N., & Abrahamse, W. (2014). Values, identity and pro-environmental behaviour. *Contemporary Social Science*, 9(4), 374–392. <https://doi.org/10.1080/21582041.2012.682086>

Dąbrowski, M., Varjú, V., & Amenta, L. (2019). Transferring Circular Economy Solutions across Differentiated Territories: Understanding and Overcoming the Barriers for Knowledge Transfer. *Urban Planning*, 4(3), Article 3. <https://doi.org/10.17645/up.v4i3.2162>

A 2-5 legfontosabb ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN):

Essoussi, W., Nagyné Pércsi, K. & Varjú, V. Digital and Circular Transition Pathways in European Manufacturing: A PRISMA-based Review. *Circ.Econ.Sust.* **6**, 242 (2026). <https://doi.org/10.1007/s43615-026-00958-4>

Varjú, V., & Óvári, Á. (2026). Challenges of applying circular economy principles in urban planning practice in Pécs (Hungary). *Planning Practice & Research*, 41(2), 303–316. <https://doi.org/10.1080/02697459.2024.2349465>

Wifek Essoussi, Kinga Nagyné Pércsi, Apolka Ujj, Paulina Jancsovszka, Viktor Varjú, Drivers of sustainable consumption: An empirical analysis of consumer attitudes, knowledge, and social pressures, *Sustainable Futures*, Volume 10, 2025, 101509, ISSN 2666-1888, <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2025.101509>.

Varjú, V. From fork to farm, locally: social acceptance pathways for human excreta-derived fertilisers across three European regions. *Socio Ecol Pract Res* 7, 419–437 (2025). <https://doi.org/10.1007/s42532-025-00236-x>

Melyek azok a szakmai kompetenciák, kompetencia-elemek, készségek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul (tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség):

Rendelkezik a regionális tudomány valamint a társadalomorientált környezettudomány irányainak, határterületeinek, megállapodott és vitatott összefüggéseinek, fogalmi rendszerének és terminológiájának kutatási szintű ismeretével.

Képes kisebb projektek tervezésére, megvalósítására, önálló kutatására, új technikák és megközelítések kialakítására.

Rendelkezik olyan érdeklődéssel és tanulási képességgel, amelyek lehetővé teszik tágabban a regionális tudomány, valamint a társadalomorientált környezettudomány kutatási problémáinak azonosítását és megoldását.

Alkotó, kreatív önállósággal épít ki és kezdeményez új tudásterületeket, és kezdeményez új gyakorlati megoldásokat.